

DVCATVS TVRONENSIS.

nensem, Trecorensem, Macloviensem, Dolensem. Spectantur in urbe, primo templum Cathedralē S. Gratiani, quod in ejus honorem extruxit S. Martinus, architectura magnificum, horologio quoque insigne, quod non horas solum, sed & Planetarum motus, Lunæque incrementa ac decrementa designat. Duabus turribus elegantis structuræ exurgit, paræ altitudinis, unde conspectus longe lateque. Deinde Templum S. Martini, in hujus memoriam à posteris fabricatum, in quo ejusdem ossa asseruata fuere, donèc bellicis furoribus commissa Gallia, ab alterius partis hominibus cremata fuere. Locus cancellis ferreis cinctus aditum vulgo prohibet. Illis inscriptum:

*Impia religio furis agitata malignis
Ossa viri sancti hic igne cremanda dedit. &c.*

Sunt & alia hic templa, sed ea quæ recensui, præcipui sunt nominis. Dimidio ab urbe lapide Abbatia visitur, opus ejusdem Martini, præterlabente Ligeris. In ea spectari solent stabulum Regium, deinde ampulla, sacri olei receptaculum, quod Martino ab Angelo traditum perhibent, quo oleo in regem unctus fuit Henricus I V, cum Rhemense in Britannia, ferventibus ibi bellis, haberi non posset. In cujus rei memoriam ibidem scriptum: *Henrici IV Francorum* Regis peracta est unctio Carnuti in majori æde D. Virginis ejusdem urbis, Episcopo N. de Tour sacra obeunte III Calendas Martii anno CIOIOXCIV. Ampullam detulerunt Carnutum, in unctionem Regis suffragante universo fratrum consensu: Fr. Matth. Cyron sacrista, Iacob Dhuysæus Chartarum custos, & Esaias Ianay Proprior majoris monasterii regii. In Turonibus pyra Boni Christiani adeo suavia, ut Pontifex Romanus ea ad se missa cum Cardinalibus convivis avide comederit, nec quicquam accipi à suis voluerit pro bullis à designato Turonensi Episcopo. Duabus leucis infra eandem urbem in ripa Ligeris rupes est concava, unde stillicidia quam plurimas figuras effingunt, alias forma rotunda & orbiculari, alias oblongas, alias amygdalis similes, omnes tamen albo & candido colore politissimas, ut Tragemaræ perfimiles apposite dicantur, ac sæpe fallunt convivas in mensis, præsertim feminas zacchari amantes.

*Oppida ei
subdita.*

Minorum gentium hujus Ducatus oppida sunt Ambocia, Amboise: Langersum, Chinonum, Lodunum, Loches, Montrichard, Castellum, five Chastillon, Asay. Ambociam, vicum Ambociensem vocat Gregorius Turonensis, hodie Amboise, oppidum ad Ligerim loco tam amœno situm, ut cum omnibus aliis hujus regni certare audeat, qua de causa Reges sæpius eo secedere solent. Arcem hic extruxit Carolus VIII, in qua & repentina morte extinctus fuit anno

1498. Primum hic templum ædificari jussit S. Martinus, remotis gentilium idolis ac sacris. Templo nomen *Marmontier*. Templum S. Florentini condidit Fulco de Nerra, Comes Andegavensis, qui Canonicatus in eo instituit, redditusque ad hos necessarios addidit. Diu penes Comites Andegavenses fuit. Philippus Valesius accepit per commutationem. Alii dicunt dominum Touarsii imaginario contractu Ludovico XI vendidisse, odio hæredis sui domini Tremollii: Regem autem oppidum quidem & arcem amœnitate loci captum retenuisse, cetera Tremollio restituisse. Arx in rupe edita posita est, nec nisi fame expugnabilis putatur. Hinc, obortis in Gallia bellorum motibus, in ea Regina regiique liberi, velut loco tutiore, custodiri solebant. Langersum, Langres oppidum non ignobile, paulo supra Confluentes Ligeris & Indri versus Orientem. Chinonum, Chinon, oppidum arce munitum, Francorum regibus olim in deliciis, præsertim Carolo VII, quo tempore æmuli non alio eum dignabantur titulo, quam regis Biturigum, territorium habet fertile & amœnum. Ab hoc oppido majores leucæ versus Pictones initium capiunt. Visitur haud procul hinc pons, qui vulgo *de la Nonnaia*. Arcus sunt lapidei ad medium procurentes milliære. Lodonum, Lodon, Pictaviensi ditioni à nonnullis adscribi solet. Olim privatis paruit, nunc sedes tribunalis regii est. Lochum, Loche, ibidem oppidum est non invalidum. In crypta arcis reperiuntur olim corpus viri, staturæ raræ: ossa loquuntur hominem fuisse octo pedum: inventus narratur insidens grandi lapidi, capite in ambas manus inclinato. Mons Richardi, Montrichard, oppidum in amœna planicie situm, rupibus silvisque (quæ vulgo *les Forests de Montrichard*) cinctum. In suburbanis domus sunt subterraneæ, superque eas horti & vineta. Castellum, Chastillon, oppidum regale ad Indrum fluvium. Asayum duplex, unum ad Indrum, quod *Asay le Brusse*: alterum ad Carim (Cher) *Asay le Ferron*. Insula Bouchardi, l' Isle Bouchard, ad Vigennam est fluvium, quo circumdatur. Cauda; Caude, situm habet ubi Vigenna cum Ligeri concurrat. Paulmum arx Vicecomitatus titulo gaudet, sita loco edito. Vivarium adjacet duorum fere milliariū, muro cinctum. Turonii Encomium tale scripsit Iul. Cæsar Scaliger:

*Splendidior nusquam Gallis opulentia regnis,
Et nusquam nostro major in orbe nitor.
Non æstus nocuit pecori, non frigora pomis,
Nec jam hortis certet Græcia fæta suis.
Nunc etiam Phrygiæque murus, artesque Latine,
Atque petunt radios Serica regna meos.
Aut ergo hic etiam Elysi sunt munera cæli:
Aut nullum vidit Græcia vana juum.*